

Järstad

JÄRSTADS socken av Göstrings härad, på Östgötaslätten, öster om Skänninge, är mest odlad slättbygd. Jordarten utgöres av sand och lera. Svartån bildar gräns mot öster. Socknen är en av länets minsta. Bland större egendomar märkas Klackeborg, Brogård och Ullevi.

Fornlämningar av betydelse finnas ej många. Från Höganäs och Ullevi omtalas gravfält från järnåldern. Bautastenen vid Höganäs är numera förstörd. En runsten finnes vid kyrkan. Den bär inskriften: "Örökja reste denna sten efter system Amma".

Areal: 11,01 kvkm. Enligt 1938 års fastighets-taxering är ägovidden: 672,1 har åker, 20,23 tomt och

trädgård, 18,7 slätteräng, 11 kultiverad betesäng, 64,92 annan betesäng, 266,83 skogsmark, 15,98 övrig mark.

Jordbruksvärde: 935.800 kr.

I jordbruksvärdet ingående värde å skogsmark: 12.200 kr.

Skogsvärde: 40.400 kr.

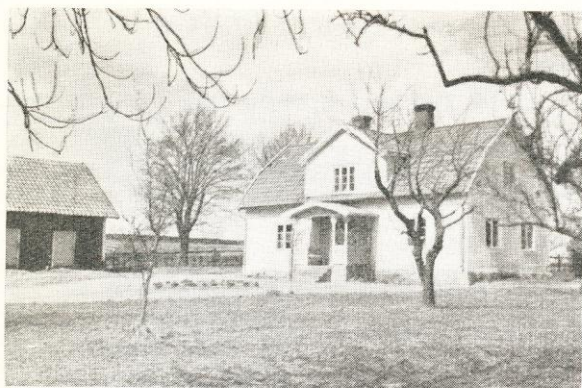
Invånarantal: 317 (1939).

Socknen är åtminstone sedan reformationstiden annex till Vallerstad i Bobergs härad. "Jærfsta" och "Jærfstadh" förekomma 1377 som gårdsnamn. Namnet tillhör en ålderdomlig typ av Ortsnamn, vars första sammansättningsdel vanligen brukar vara ett personnamn. 1399 omtalas "Jærpstadha" kyrka i en uppräkningsinventarier. Den förste kände kyrkoherden är en Petrus, vilken 1411 kallas "curatus de Jærpstadium". Utom Järstad nämnas av socknens gårdar under 1300-talet även Oråsa och Ullevi. En gård i "Orasa" skänktes nämligen 1347 av Birger Magnusson, borgare i Skänninge, till stadens nunnekloster. En Svennungar i "Ullavi" nämnes som fastevittne jämte Tyrgil och Sven i Jærfsta 1377. År 1399 nämnes en Knut därstädes. I början av 1400-talet omtalas "Wddatorpp" i en fullmakt för Birger Trolle att utlösa denna gård från Linköpings domkyrka. Uddarp, som nu sedan gammalt är splittrat på flera ägare, gick senare till Kronan. En del av det har en tid varit komministergård.

Kyrkan, som välvdes under slutet av medeltiden, anses vara byggd på 1200-talet av dominikanerklostret i Skänninge men är grundligt ombyggd 1834. Byggnadsstilen var ursprungligen romansk men ändrades senare till gotisk. Vapenhuset och sakristian äro från senare delen av medeltiden. 1730 tillkom träorn över valvet. Yttertaket är spåntäckt. Bland inventarierna märkas ett par medeltida träskulpturer. Altartavlan är målad av Natanael Vering. Ett altarskåp har i skadat skick skänkts till Statens historiska museum.

Kyrkoherde: Andersson, Gerhard Vilhelm.

Komminister: Svendstedt, Carl Erik Eugen.

Berg

Postadr.: Skänninge. Tel. 252 B.

Areal: Total 34 har, därav 25 åker, 9 skogs- o. betesmark. Tax.-v. 31.300.

Jordart: Syrsand o. mulljord. Skogsbest.: Barrskog. Manbyggn. uppf. omkr. 1860, flygel på 1870-talet. Ekonomibyggn. uppf. 1924 av nuv. äg., magasin 1915. Gården elektrifierad 1922. 4 hästar, 15 nötkreatur, 10 svin, 30 höns. Arealen rördikad. Gården till släkten 1913 genom köp av nuv. äg.

Äg.: Per Otto Andersson f. 1867. Son till Anders Peter Pettersson o. h. h. Anna Lovisa Karlsdotter. Gift 03 med Hanna Karolina Svensson f. 1880. Barn: Sigrid f. 04, Emanuel f. 06, Enock f. 08, Einar f. 10, Valborg f. 19.

Arr.: Einar Andersson. Son till äg.

Järstad Brogård

Postadr.: Skänninge. Tel. 63.

Areal: Total 122 har, därav 74 åker, resten skogs- o. betesmark m. m. Tax.-v. 106.100.

Jordart: Sandbl. lerjord, syrsand. Skogsbest.: Överv. barrskog. Djurbesätn.: 6 hästar, c:a 45 nötkreatur, 8 svin, 10 får, c:a 60 höns.

Huvudbyggn. uppf. 1860—61, loge 1880, ladug. o. stall 1883. Gården är elektrifierad sedan 1918. Vattenledning är inledd i huvudbyggn., stall o. ladug.

Egend. har tillhört Lars Larsson, som köpte den 1827 o. brukade den till sin död 1844. Efter dennes stbh. övertogs den 1849 av mågen Anders Olsson f. 1817, död 1892, gift med Johanna Larsdotter, f. 1819, död 1896. Sedan kom deras son Anders Oskar Ohlsson f. 1853 o. död ogift 1909, då han efterträddes av brodern August Ohlsson f. 1850, död 24 o. gift med Karolina f. Larsson, f. 1856, död 28. Han brukade egend. till 1917, då han efterträddes av nuv. äg., som sedan 1930 har gården utarrend.

Äg.: Lars Brynolf Ohlsson f. 1883. Gift 15 med Hanna Andersson f. 1892. Barn: Gunborg f. 16, Dagmar f. 17, Lars-Erik f. 20.

Äg.: Kyrkovård, v. ordf. i komm.- o. kyrkostämman, led. av kyrko- o. skolråd. Innehar även Uddarp Norrgård n:r 3 139/1.000 mtl, d:o 130/1.000 mtl, Uddarp Lillgård n:r 2 1/8 mtl samt Järstad Mellangård 1 mtl.

Arr.: J. Henrik Johansson f. 1896. Son till Frans Viktor Herman Johansson, f. 1863, död 34, o. h. h. Anna Maria Larsson f. 1865. Gift 24 med Hildur Linnea Hedlund f. 1899. Barn: Hans f. 24, Ingemar f. 26.

Av vidstående bilder visar den 2:a huvudbyggnaden och den 3:e arrendatorsbostaden å Järstad Brogård.

Järstad Källgård

Postadr.: Skänninge. Tel. 49 Öjebro.

Areal: Total 24 har, därav 22 åker. Tax.-v. 26.900.

Jordart: Sandmylla. Skogsbest.: Barrskog. Manbyggn. uppf. 1935, omb. Ekonomibyggn. uppf. 1929. Gården elektrifierad. 3 hästar, 1 tjur, 10—12 kor, 10—12 ungdjur, 2 modersuggor. Arealen täckdikad av nuv. äg. Denne köpte 1938 gården av sin faders stbh., som innehåft den sedan 1920.

Äg.: Algot Fabian Hultberg f. 22/1 1895. Son till Per Adolf Hultberg o. h. h. Emma f. Danielsson. Gift 20 med Astrid Ingeborg f. Josefsson. Barn: Sven Arne, Lars Sture, Nils Åke, Maj-Britt.

Järstad Källgård

Postadr.: Skänninge.

Areal: Total 11 har, därav 10 åker. Tax.-v. 13.600.
 Jordart: Syrsand o. svartmylla. Skogsbest.: Barrskog. Manbyggn. restaur. 1937. Lada uppf. 1920, ladug. äldre. 2 hästar, 5 kor, 2 ungdjur. Arealen täckdikad. Gården till släkten 1871 genom Karl Johan Abrahamsson, som brukade den till 1900, då hans son nuv. äg. övertog den på arrende. Denne köpte den 1907.
 Äg.: Karl Fridem Abrahamsson f. 26/7 1871. Son till K. J. A. o. h. h. Klara f. Berggren. Gift 15 med Augusta f. Pettersson. Barn: Frideborg Linnea.
 Äg.: Kyrkövärd, kassör i kyrko- o. skolråd., ordf. i pens.-nämnd., ordf. i brandstodskommittén.
 Arr. (sedan 1938): Enok Andersson.

Järstad Norrgård och Södergård

Postadr.: Skänninge. Tel. 89.

Areal: Total 85 har, därav 76 åker, 3 skog, 6 kultiv. betesmark. Tax.-v. 101.800.
 Jordart: Mylla på lerbotten. Skogsbest.: Barrskog. Manbyggn. uppf. 1856. Ekonomibyggn. uppf. 1936 o. 1937. 6 hästar, 2 unghästar, 15 kor, 15 ungdjur, 20 svin, ett 100-tal höns. Traktordrift. Gården kom till släkten omkr. 1880.
 Äg.: Sven Andersson, Johannes Bengtsson o. Bertil Isaksson.

Blakeborg

Postadr.: Normlösa. Tel. 5.

Areal: Total 126 har, därav 105 åker, 18,5 betesmark, 2,5 park o. trädg. Tax.-v. 144.700.
 Jordart: Huvudsakl. ler- o. mulljord. Djurbesättn.: 19 hästar, ett 90-tal nötkreatur, 40 svin, 20 får, c:a 140 höns. Traktordrift. I samband drives Stagelstorp 1 mtl med en totalareal av 38,2 har o. ett tax.-v. av 43.300.
 Egendomens huvudbyggnad ligger omgiven av två flyglar å den udde, som bildas av Skenaån vid dess inlopp i Svartån. Den byggdes 1815 och reveterades 1865, då flyglarna byggdes. Ekonomibyggnader (inclusive magasin) äro uppförda 1917.

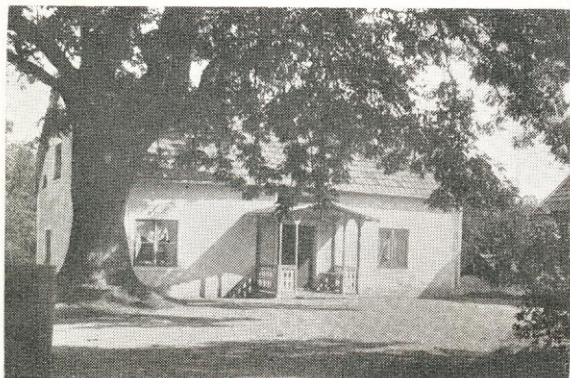
Gården säges ha fått namn efter en "Klak" eller "Klack", som under forntiden byggt och befast den. Lämningar som efter en liten skans "med grav och vindbrygga" voro ännu synliga under 1700-talet men

borttogos 1808 med hjälp av ryska fångar. Ännu skönjas dock otydligt två igenfyllda löpgravar.
 Blakeborg var 1616 säteri och ägdes av riksrådet Jöns Kurck, död 1652, efterträdd av sonen riksrådet Knut Kurck. Efter denne kom en systerdotters, Märta Oxenstiernas, man överste E. Horn. Sedan förvärvades egendomen av kungl. rådet Erik Lindsköld. Landshövding Isak Funck förvärvade den sedermera genom gifte med dennes dotter Eleonora. Efter dennes son E. Funck kom J. G. Uggla samt 1784 major Jöran Boije, som följdes av revisionssekreteraren Ludvig Boije, död 1841. Bland senare ägare kunna nämnas: den från Tyskland invandrade Ludvig Kleve (1840-talet), Bengt Nilsson, J. Vikblad, som köpte gården 1856 och 1864 jämte sin hustru f. Viberg sålde den till Per Fredrik Cederbaum, dir. Hj. Hazelius, död 1907, kapten August Vilhelm Kugelberg, gift med en Cederbaum, samt Carl Alfred Gustafsson, som köpte godset 1905.

Sedan 1923 är gården utarrenderad.

Äg.: Carl Alfred Gustafssons stbh. C. A. G. f. 1852, död 27. Gift 1885 med Sofia Apelgren f. 1853. Barn: Carl f. 1886 (gift med Gunhild Andersson f. 1892), Anna f. 1889, död 31 (gift 25 med Henning Pettersson f. 1885, barn: Gustaf, Karin, Stig; maken omgift 32 med Elsa Andersson f. 1893).

Arr.: Simon David Johansson f. 1889. Son till Frans Herman Johansson, f. 1863, död 35, o. h. h. Anna Maria Larsson f. 1866. Gift med Olivia Petronella Lorin f. 1886. Barn: Svea f. 14, Folke f. 17, Kerstin f. 22, Maj f. 25.

Orås

Postadr.: Skänninge. Tel. 215 B.

Areal: Total 31 har, därav 24,5 åker. Gårdens ägor ligga delv. inom Allhelgona s:n. Tax.-v. 32.600.

Jordart: Syrsand, delv. på lerbotten. Skogsbest.: Barrskog. Manbyggn. uppf. 1914. Ekonomibyggn. uppf. 1895, magasin 1902—03. 3 hästar, 16 nötkreatur, 10 svin, 40 höns. Gården till släkten på 1870-talet genom Bengt Bengtsson, som efterträddes av sin måg, A. P. Johansson, vilken innehade den till sin död 1932, då den övergick till stbh. 1917 blev den utarrend. till A. P. Johanssons son Martin Johansson, som brukade den till 1926, då brodern, nuv. arr., tillträdde.

Äg.: A. P. Johanssons stbh. A. P. J. f. 1863, död 32. Gift 1887 med Matilda Bengtsson f. 1858. Barn: Martin f. 1888, Ture f. 1889, Folke f. 1898.

Arr.: Folke Johansson f. 1898. Gift 26 med Eva Jakobsson f. 1898. Barn: Ragnar, Ingvar, Lennart.

Rosendal

Postadr.: Skänninge.

Areal: Total 19,4 har, därav 12 åker, 7,4 skogs- o. betesmark. Tax.-v. 18.100.

Jordart: Svartmylla, klapperstensjord o. något syrsand. Skogsbest.: Barrskog. Manbyggn. uppf. 1902, flygel av äldre datum. Ekonomibyggn. uppf. 1878—79. 2 hästar, 8 nötkreatur, 3 svin, 20 höns. Gården till släkten på 1700-talet. Förste kände äg. är Anders Karlsson, som efterträddes av sin son, nuv. äg:s fader, varefter nuv. äg. övertog densamma. Gården delades vid laga skifte på 1870-talet.

Äg.: Carl Johan Andersson f. 1860. Son till Anders Peter Andersson o. h. h. Ebba Charlotta f. Andersson. Gift 02 med Karolina Matilda Nilsson f. 1862. Barn: Maria f. 05.

Arr. (sedan 1936): Mågen Erik Axelsson f. 12. Son till Axel Gustafsson o. h. h. Maria f. Nilsson. Gift med Maria Andersson f. 05.

Rosendal

Postadr.: Skänninge.

Areal: Total 16,7 har, därav 11 åker. Tax.-v. 15.300.

Jordart: Mull- o. klapperstensjord. Skogsbest.: Barr- o. delv. lövskog. Manbyggn. uppf. i början av 1800-talet. Ekonomibyggn. uppf. 1872. 2 hästar, 1 unghäst, 6 nötkreatur, 2 svin, 20 höns. Gården till släkten på 1700-talet. Förste kände äg. är Anders Karlsson, som efterträddes av sin son Anders Andersson. Gården övergick därefter till dennes måg Jonas Alfred Petersson o. h. h. Karolina f. Andersson, vilken måg, nuv. äg., tillträdde 1898. Laga skifte förrättades på 1870-talet.

Äg.: Anders Johansson-Törnqvist f. 1859. Son till Johan Larsson o. h. h. Eva Johanna f. Persson. Gift 1888 med Hulda Johansson f. 1866, död 35. Barn: Erik f. 1889, Elisabet f. 1891, död 34, Hugo f. 1893, Gunnar f. 1898, Rut f. 02, Olov f. 04, Linnéa f. 07, Martin f. 10.

Arr. (sedan 1936): Sonen Olov Törnqvist f. 04.

Uddarp Löneboställe

Postadr.: Skänninge.

Areal: Total 23,4 har, därav 19 åker. Tax.-v. 21.200.

Jordart: Överv. syrsand. Skogsbest.: Barrskog. Manbyggn. troligen uppf. i slutet av 1700-talet eller början av 1800-talet. Ekonomibyggn. uppf. på 1800-talet. 4 hästar, 9 nötkreatur, 30 höns. Gården till släkten 1934 genom nuv. arr.

Arr.: Enok Andersson f. 08. Son till Per Otto Andersson o. h. h. Hanna f. Svensson. Gift 34 med Linnea Abrahamsson f. 11. Barn: Henry f. 35, Arne f. 36.

Ullevi Domaregård

Postadr.: Skänninge. Tel. 40 Öjebro.

Areal: Total 53 har, därav 30 åker. Tax.-v. 44.200.

Jordart: Klapperstens- o. mulljord. Skogsbest.: Barrskog. Manbyggn. uppf. i början av 1850-talet, renov. 1935—36. Ekonomibyggn. uppf. omkr. 1880, magasin samtid. 3 hästar, ett 20-tal nötkreatur, 2—3 svin, 30 höns. Gården till släkten omkr. 1880 genom köp av nuv. äg:s fader, som innehade den till 1911, då den utarrend., varefter nuv. äg. inköpte den 1935. År 1905 inköptes 1/8 mtl Ullevi Domaregård, som drives i sambruk.

Äg.: Anton Leonard Johnsson f. 1893. Son till Carl A. L. Jonsson o. h. h. Hilda f. Svensson. Gift 30 med Margit Sofia Andersson f. 07. Barn: Ingmar f. 31, Marianne f. 32, Kerstin f. 33, Rolf f. 36, Christer f. 38.

Ullevi

Postadr.: Skänninge. Tel. 25.

Areal: Total 100 har, därav 68 åker, 30 skogsmark. 2 park o. trädg. Tax.-v. 111.100.

Jordart: Dungjord o. syrsand på lerbotten. Skogsbest.: Barrskog. Djurbesättn.: 9 hästar, 35 nötkreatur, 200 höns. I sambruk drives Djur- eller Herrängen i Allhelgona s:n, vars areal o. tax.-v. ingå i ovanst.

Huvudbyggn. är uppf. 1916, ekonomibyggn. i början av 1900-talet. Å ägorna ha vid grustäkt utgrävts 5 forngravar o. ha anträffats flera fornsaker. Även finnas lämningar efter äldre bebyggelse.

Gårdsnamnet betyder en offerplats åt guden Ullr.

Hemmanet Ullevi är sedan gammalt uppdelat på flera ägare. Denna gård ägdes en tid av riksdagsman Olaus Olsson, som 1904 sålde den till Karl Andersson, f. 1857, död 1906, o. h. h. Eva Charlotta Karlsson, f. 1851, död 1918. Dessa efterträddes av mågen, nuv. äg.

Äg.: Erhard Selén från Tierp f. 1889. Son till Johan Selén, f. 1855, död 06, o. h. h. Emma Olsson, f. 1850, död 28. Gift 15 med Frideborg Andersson f. 1886. Barn: Sigrid f. 16, Eva-Lotta f. 22.

Ullevi Källgård

Postadr.: Skänninge. Tel. 43 Öjebro.

Areal: Total 26,5 har, därav 15,5 åker, 9 skog, 2 betesmark. Tax.-v. 21.100.

Jordart: Syrsand. Skogsbest.: Barrskog. Manbyggn. renov. 1912. Ekonomibyggn. uppf. för 50—60 år sedan. 3 hästar, 1 tjur, 6 kor, 3 ungdjur, 2 modersuggor. Gården till släkten 1905 genom nuv. äg:s fader, som brukade den till sin död 1916, då den övertogs på arrende av nuv. äg., som inköpte den 1939.

Äg.: Hugo Nilsson f. 1888. Son till A. P. Nilsson o. h. h. Anna f. Karlsson. Gift 13 med Elisabet f. Pettersson. Barn: Anna Lisa, Sture, Hjördis, Hardy.

Ullevi Väster, Södergård

Postadr.: Skänninge.

Areal: Total 18,25 har, därav 10,5 åker. Tax.-v. 16.000.

Jordart: Svartmylla på lerbotten. Skogsbest.: Barrskog. Manbyggn. uppf. omkr. 1870. Ekonomibyggn. uppf. omkr. 1860, magasin 1909. 2 hästar, 8 nötkreatur, 20 höns. Gården till släkten för omkr. 200 år sedan. Dess förste kände äg. är Anders Jacobsson, död omkr. 1860, som 1855 efterträddes av sin måg, nuv. äg:s fader, vilken ägde den till 1903, då nuv. äg. tillträdde.

Äg.: Oscar Teodor Törnell f. 1865. Son till Nils Gustav Magnusson o. h. h. Eva Lovisa Andersdotter. Gift 04 med Alma Matilda Fredriksson f. 1881. Barn: Nobel Törnell f. 05. Fosterdotter: Evelin f. 11.

